

Darba grupas sanāksmes protokols atbilstoši Iepirkumu uzraudzības biroja 2019.gada 10.oktobra rīkojumam Nr.1-2/196 „Par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanas, konstatēto problēmu risināšanas un pirmspārbaužu veikšanas metodikas aktualizēšanas darba grupu”

10.06.2020. Nr.29

Sniegtā informācija/ jautājumi tiek saskaņoti rakstiskās procedūras veidā.

Sanāksmes mērķis: izskatīt ES fondu vadošās iestādes, atbildīgo iestāžu, sadarbības iestādes, kā arī programmas apsaimniekotāju un aģentūru iesūtītos jautājumus par Metodiku par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.2020.gada plānošanas periodā, Metodiku par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanu programmas apsaimniekotājiem un aģentūrām 2014.–2021.gada periodā, kā arī citus ar publiskajiem iepirkumiem saistītus jautājumus.

Protokolu sagatavoja Iepirkumu uzraudzības biroja Kontroles departaments.

Nr.	Jautājumi	IUB atbilde
1.	VI Revīzijas iestādes veikto darbību revīziju ietvaros ir aktualizējies jautājums <u>par iepirkumu mākslīgas sadalīšanas risku</u> . Atbilstoši video sanāsmē š.g. 7.maijā (piedalījās VI, CFLA, FM JD, IUB, RI) pārrunāto, kuras laikā tika panākta vienošanās, ka IUB sadarbībā ar CFLA informēs dažādos formātos finansējumu saņēmējus uz šo problēmu un risinājumiem, lūdzam sniegt informāciju par plānotajiem pasākumiem, lai mazinātu šo risku.	Ņemot vērā jautājuma aktualitāti, IUB plāno vairākas aktivitātes, lai vērstu uzmanību uz iepirkumu nepamatotas sadalīšanas riskiem, kā arī pareizas plānošanas principiem. Šā gada jūnijā vai jūlijā ir plānotas šādas aktivitātes par iepriekš minēto tēmu: 1) ierakstīt <i>podkāstu</i> (audioierakstu) un 2) organizēt vebināru tiešsaistē (videosemināru)

		<p>ar CFLA pārstāvjiem, kura ietvaros tiktu apskatīti problēmjautājumi. Minēto pasākumu ieraksti būs pieejami IUB tīmekļvietnē un <i>Facebook</i> lapā. Tāpat plānots izstrādāt vadlīnijas/ skaidrojumu par minēto jautājumu.</p> <p>Vienlaikus IUB plāno vērst uzmanību uz pareizas plānošanas principiem arī citu metodoloģiskā atbalsta pasākumu ietvaros.</p> <p>IUB informēs VI par paveikto (organizētajiem semināriem un citiem pasākumiem).</p>
2.	<p>CFLA</p> <p>Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB), veicot SIA “Jēkabpils reģionālā slimnīca” atklātā konkursa “Datortomogrāfa piegāde un uzstādīšana” (id.Nr. JRS 2019/13K/ERAF) dokumentācijas pārbaudi, sava atzinuma 8.punktā iekļāva norādi: <i>Nolikuma 4.5.punkts citstarp paredz, ka jāiesniedz ražotāja vai tā pārstāvja pilnvarojuma vēstule pretendētam par tiesībām piegādāt norādīto preci. Līgumprojekta 2.2.2.punktā citstarp ir noteikts, ka otrā samaksa par piegādāto preci tiks veikta pēc ražotāja sagatavota apliecinājuma par preces pasūtījumu saņemšanas.</i></p> <p><i>Birojs norāda, ka pasūtītājam pēc būtības nav pamata noteikt, lai pretendents iesniedz ražotāja izsniegtu apliecinājumu/pilnvarojumu par pretendenta tiesībām piegādāt norādīto preci, ja šādu pilnvarojumu ražotājam nav pienākums izsniegt un ja šādas preces un pakalpojumus var iegādāties arī no trešajām personām, apliecinot preču legālu izcelsmi un ražotāja garantijas saistību nodrošināšanu. Birojs norāda, ka šāda prasība var ietekmēt iespējamo paralēlo importētāju iespējas piedalīties iepirkuma procedūrā tā iemesla dēļ, ka minētajiem komersantiem ražotājs var neizsniegt attiecīgu apliecinājumu par pilnvarojuma esamību ar mērķi aizsargāt savus ekskluzīvos izplatītājus vai savas ekskluzīvās tiesības. Ievērojot minēto, Birojs lūdz attiecīgi labot iepirkuma dokumentāciju, nosakot, ka pretendētam ir nepieciešams apliecināt preču legālu iegādi, no kā būtu secināms, ka šī prasība ir objektīvi nepieciešama atbilstoši iepirkuma līguma izpildei (ir samērīga) un nepamatoti neierobežo piegādātāju brīvu konkurenci.</i></p>	<p>Veicot iepirkuma dokumentācijas pirmspārbaudes, IUB norāda, ka nav pamatoti noteikt, ka jāiesniedz ražotāja vai tā pārstāvja pilnvarojuma vēstule pretendētam par tiesībām piegādāt norādīto preci, lai nekavētu t.s. paralēlā importa iespējas. Savulaik šādi rīkoties aicināja arī Konkurences padome.</p> <p>Tomēr piekrītam, ka atsevišķos gadījumos ir lemts par šādu prasību pieļaujamību. Šī brīža skatījums varētu būt – šādas prasības var nepamatoti ierobežot konkurenci, līdz ar to tādas nebūtu iekļaujamas iepirkuma dokumentācijā, ja vien nav īpašu apstākļu, kas šādu vajadzību pamato (piemēram, Augstākās tiesas lēmumā apskatītā situācija).</p> <p>Tomēr, lai sniegtu viedokli par turpmāko rīcību pirmspārbaudēs, IUB vēlas atkārtoti uzrunāt Konkurences padomi. Attiecīgi papildu viedoklis par šo jautājumu tiks nosūtīts pirmspārbaudžu metodikas sanāksmes darba grupas locekļiem vai arī tas tiks iekļauts nākamajā sanāksmes protokolā.</p>

	<p>Vienlaikus Augstākā tiesa (AT) savā 11.09.2017.lēmumā SKA-1494/2017 (lieta Nr.A420238017) izvērtēja situāciju, kur saskaņā ar konkursa nolikumu pretendents ir jābūt tiesībām izplatīt piedāvātās preces Latvijas Republikas vai Eiropas Savienības teritorijā (3.4.apakšpunkts). Savukārt, lai apliecinātu šīs prasības izpildi, pretendents jāiesniedz ražotāja vai tā tiešā pārstāvja apliecinājoši dokumenti, kas ļauj pretendents nodrošināt preces izplatīšanu Latvijas Republikas (vai Eiropas Savienības) teritorijā(4.4.apakšpunkts). Kā norāda AT, var piekrist pieteicējam, ka nolikums patiešām nepieļauj iesniegt jebkādus dokumentus, kas atspoguļo pretendenta iespējas legāli iegādāties piedāvātās preces tālākai izplatīšanai, jo atbilstoši strīdus prasībām nepieciešams iesniegt tādus dokumentus, kas apliecina tādu ražotāja vai tā tiešā pārstāvja saistību ar pretendentu, no kuras izriet pretendenta tiesības piedāvātās preces izplatīt. Tomēr, kā secinājis Iepirkumu uzraudzības birojs, strīdus nolikuma prasības ir objektīvi pamatotas un tām ir leģitīms mērķis. Proti, strīdus prasību jēga ir ne tikai ļaut pasūtītājam pārliecināties par to, ka preces faktiski pastāv un ka pretendents tās iegūvis tiesiskā ceļā. Kā izriet no pasūtītāja sniegtā skaidrojuma, pasūtītājam ir svarīgi, ka precēm tiks piešķirtas visas ražotāja noteiktās garantijas, ka tiks ievēroti visi ražotāja noteiktie lietošanas, pārvadāšanas un glabāšanas nosacījumi, ka tiks nodrošināti efektīvi preces apmaiņas nosacījumi un citas preču lietošanai izvirzītās prasības un noteikumi, ņemoties par to pilnu atbildību; pasūtītājam ir jānodrošina, ka gadījumos, kad piegādāto preču darbības traucējumu vai pasliktināšanās gadījumā, kas var izraisīt pacienta veselības pasliktināšanos vai nāvi, preces tiks efektīvi nomainītas vai atsauktas; pasūtītājam arī ir būtiski pārliecināties, ka piegādātājs ir labticīgs ieguvējs un ka tam ir tiesības piedāvāto preču realizācijai un garantijas saistību nodrošināšanai. Līdz ar to pasūtītājam ir būtiski saņemt tādus dokumentus, kas ļauj izsekot saistībai starp pretendentu un ražotāju vai tā tiešo pārstāvi.</p> <p>No minētā secināms, ka AT ieskatā pasūtītājam tomēr ir tiesības izvirzīt šādas prasības, kas potenciāli ierobežo paralēlo importu, tādēļ lūdzam skaidrot, vai prasības par ražotāja vai tā autorizēto personu pilnvarojumu medicīnas preču gadījumā ir uzskatāmas par atbilstošām PIL un kāda informācija pirmspārbaudes gadījumā ir jāiesniedz pasūtītājam, šādu prasību konstatējot.</p>	
3.	CFLA	

<p>Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma (PIL) 20.panta piektajai daļai, iekļaujot norādes uz standartiem, “katrā atsaucē iekļauj vārdus “vai ekvivalents””, atbilstoši sestajai daļai norādes uz specifisku izcelsmi, īpašu procesu, kas raksturo tikai kāda konkrēta piegādātāja preces vai pakalpojumus, zīmolu u.c. “lieto kopā ar vārdiem “vai ekvivalents””.</p> <p>Ņemot vērā PIL formulējumu, secināms, ka pie katras norādes par sertifikātu, zīmolu u.c. jāiekļauj norāde “vai ekvivalents”. Lūdzu skaidrot, vai šādu norādi ir pieļaujams aizstāt ar vispārēju atrunu nolikumā, ka gadījumos, kur norādīta konkrēta prece u.c., pieļaujams iesniegt ekvivalentu (skat., piemēram, IUB prakses piemēru (https://www.iub.gov.lv/lv/node/1057) Būvdarbu iepirkuma procedūras dokumentācija, 9.2.4.punkts) un šādā gadījumā, veicot pirmspārbaudi, vairs nav nepieciešams pasūtītājam norādīt, ka “vai ekvivalents” piebildei jābūt pie katra zīmola, standarta u.c.</p>	<p>IUB uzskata, ka PIL nosacījumi tiek izpildīti, iekļaujot arī kopīgu norādi par iespēju iesniegt ekvivalentus.</p> <p>Pirmkārt, nosacījums par katru atsauci ir funkcionāls, proti, nedrīkst būt situācija, ka atsevišķiem ražojumiem ir norādīta atsauce par ekvivalenci, bet citiem – nav. Līdz ar to pastāv noteikums par ekvivalences iekļaušanu pie katras norādes par konkrētiem ražojumiem. Tomēr izvēle norādīt kopīgu ekvivalences iespēju ir tikai formas jautājums un tas nemaina šīs atsauces būtību kā tādu (tātad arī kopīga norāde par ekvivalenci attiecas <u>uz katru</u> atsauci).</p> <p>Otrkārt, kā IUB ir pārliecinājies savā praksē, kaut arī norāde aiz katra ražojuma <i>šķietami vairāk</i> izpilda likuma prasību, tomēr faktiski pastāv liels risks atsevišķās vietās šīs atsauces aizmirst/ nenorādīt. Ja rodas šāda situācija, pēcspārbaudē vairs nav iespējams izdarīt interpretāciju, ka pēc analogijas ekvivalences norāde bija attiecināma arī uz citām atsaucēm. Ja savukārt tiek izdarīta kopīga norāde, tad šāds risks nepastāv.</p> <p>Tomēr kopīgas norādes gadījumā nepieciešams konstatēt, vai vispārīgā norāde aptver gan ražojumus, gan, piemēram, standartus, ja tādi arī tiek minēti dokumentācijā. Ja nolikumā ir iekļauta vispārīga norāde par ražojumu/ zīmolu ekvivalentiem, tomēr nolikumā ir minēti arī konkrēti standarti, tad šāda vispārīgā norāde nav attiecināma uz standartiem, un to ir nepieciešams papildināt.</p>
--	---

<p>4.</p>	<p>CFLA</p> <p>Atbilstoši IUB 07.10.2019. Metodikas 3.pielikuma “Metodiskais materiāls „Iepirkuma procedūras norises pārbaude” (PIL, MK 28.02.2017. noteikumi Nr.107 un MK 20.09.2016. instrukcija Nr.3)” 17.punktam, ja tika saņemts nepamatoti lēts piedāvājums, 17.1.punkts paredz jautājumu “Vai rakstveidā tika pieprasīts skaidrojums no attiecīgā piegādātāja?”, savukārt 17.5.punkts paredz jautājumu “Ja minētais skaidrojums piegādātājam netika pieprasīts, vai ir secināms, ka pasūtītājs ir izvērtējis un pamatojis, kāpēc pārbaude nebija nepieciešama, t.i., kāpēc piedāvājums nav nepamatoti lēts?”.</p> <p>PIL 53.pants paredz skaidrojuma pieprasīšanu tikai gadījumā, ja piedāvājums šķiet nepamatoti lēts. AT savā apkopojumā norādījusi, ka pienākums pārbaudīt piedāvājuma nopietnību rodas, ja pastāv iepriekšējas šaubas par tā uzticamību, un 48.panta galvenais mērķis ir ļaut pretendentam, kam draud izslēgšana cenas dēļ, izmantot šo procedūru, dodot iespēju pamatot sava piedāvājuma līmeni. Līdz ar to gadījumā, ja pasūtītājam piedāvājums nešķiet nepamatoti lēts, 48.panta noteikumi nav piemērojami¹, kā arī - pasūtītājam, izmantojot minēto procedūru, nav jātestē visu pretendentu piedāvājumi, prasot sniegt paskaidrojumus par piedāvājuma būtiskajiem nosacījumiem.² Gadījumā, ja pasūtītājam šādas šaubas nav radušās, tiesa var pārbaudīt vienīgi to, vai pareizi izmantota novērtējuma brīvība un nav pieļautas acīmredzamas kļūdas. (Augstākās Tiesas prakses apkopojums publisko iepirkumu lietās, 2004.-2017.gads, 3.5.nodaļa).</p> <p>Ņemot vērā minēto, lūdzam skaidrot, kā korekti aizpildāms pārbaudes lapas 17.5.jautājums gadījumā, ja pasūtītājs nav pieprasījis skaidrojumu un nav acīmredzamas aizdomas par to, ka piedāvājums ir nepamatoti lēts.</p>	<p>IUB norāda, ka Metodikas 17.5.punkta jautājums pats par sevi varētu šķīst maldinošs, ja nebūtu slīprakstā paskaidrojošā teksta. Ņemot vērā šo papildu paskaidrojumu, ir secināms, ka pārbaudes veicējam nepieciešams reaģēt vienīgi gadījumā, piemēram, ja piedāvājums ir būtiski lētāks par citiem piedāvājumiem vai būtiski atšķiras no normālām tirgus cenām. Attiecīgi šādu radušos šaubu gadījumā pārbaudes veicējs var norādīt pārbaudes lapā, ka no dokumentācijas nav secināms pasūtītāja izvērtējums un attiecīgi uzdot pasūtītājam papildu jautājumus par iepirkuma procedūras norisi. Ja savukārt pārbaudes veicējam šaubas nerodas, proti, nav acīmredzamas informācijas, kas liecinātu par šķietami nepamatoti lētu piedāvājumu, IUB ieskatā pārbaudes lapās piemērotākā atzīmējamā norāde būtu “Nav attiecināms”.</p>
-----------	--	--

¹ Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 8.punktu, 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 6.punktu.

² Sk. Augstākās tiesas 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 9.punktu.